

Evropa je v krizi nejen kvůli koronaviru

- CZ24 News | 12. května 2021

EU: Koronavirová epidemie s sebou bezesporu přináší těžké prožívání, někomu odchází jeho blízcí, někdo se dostává do existenčních problémů a bezesporu jsme více než kdy dříve konfrontováni s křehkostí systému, ve kterém žijeme. Ve chvíli, kdy systém běží, poutá naši pozornost ohňostroj dění, povinností i zábavy. Přichází milion podnětů, na které musíme jako obratný žonglér okamžitě reagovat. Ve chvíli, kdy nám někdo míčky sebere, máme konečně možnost se kolem sebe rozhlédnout a uvědomit si, v čem to vlastně žijeme. Systém se zpomalil a ukázal zřetelněji své mechanismy a slabiny.

Pokusme se tedy shrnout, jak na tom jsme a jaké jsou zásadní prvky uspořádání, které určuje a ovládá naše životy. Funkčnost systému by měla být hodnocena dle toho, jak slouží jednotlivci, tedy běžnému občanovi a také celku. Pokud má společnost fungovat zdravě, musí být pojmána v souvislostech, jako celek, jehož části by měly od vyšší roviny získávat to, co potřebují, aby mohly řádně naplňovat svou úlohu a tím celku poskytovat to, co ke svému běhu potřebuje on. Proto je třeba, aby všechny základní jednotky mohly systému poskytovat zpětnou vazbu o tom, jak pro ně v detailu funguje, a pokud možno ho co nejplynuleji korigovat. Pokud vyšší roviny zpětnou vazbu nižších jednotek zohledňují, je všem částem systému poskytováno to, co potřebují, celek funguje hladce, případné narušení rovnováhy může být rychle napravováno, dospívá se k udržitelnosti a všichni zúčastnění prospívají. > Do tohoto potenciálně harmonického soukolí však vstupuje naše povaha, peníze, moc, touha po konzumu a v současnosti již naprosto nepřehledná a vyčerpávající složitost systému. Peníze a moc zaslepují a jednotlivé součásti systému si přestávají uvědomovat, že by měly mít na paměti prospěch celku. Snaží se pro sebe získávat nepřiměřené výhody, vzájemně si škodí, některé nepřírozeně bobtnají a jiné slábnou, vytváří se nerovnováha, prohlubuje se fungování na principu „po nás potopa“ a zásadně se zkresluje pravdivé vnímání situace a faktu, že pokud selže

celek, nemohou prosperovat ani jeho části.

Krizová situace v této souvislosti nemilosrdně odhalila to, co mnozí v Evropě vnímají již delší dobu – tedy těžkopádnost a faktickou nefunkčnost (nejen) Evropské unie. Zástupci Evropské komise, jako tak často, byli natolik ponořeni do svého umělého, neprůstředného světa, který opomíjí skutečné a aktuální potřeby řadových Evropanů, že po několik měsíců opakovaně přehlíželi signály blížícího se nebezpečí a varování expertů.

Evropská komise má sice v oblasti zdravotnictví omezené pravomoci, přesto však měla situaci vyhodnotit, mohla členské státy podněcovat k solidaritě konkrétními kroky – mohla vytyčit možné strategie, zjistit počet disponibilních evropských lůžek, zdravotních prostředků v jednotlivých zemích, mohla se učinit opatření v oblasti testování... Nic takového se však nestalo a třeba Evropské centrum pro prevenci a kontrolu nemocí, jedna z mnoha nákladných agentur Evropské unie, koncem ledna pouze vyjádřilo své přesvědčení, že evropské země jsou na odhalování nemoci a léčbu pacientů připraveny.

To, co se dělo, popisuje podrobněji a v čase článek v deníku Politico (použitý zdroj: <https://www.politico.eu/article/coronavirus-europe-failed-the-test/>.)

Vývoj událostí je zcela příznačný pro konstrukt, který vznikl uměle, je odtržen od reality a udržován pouze při vynaložení velkých sil a prostředků. Heslo o stále se sbližující unii, je právě jen výrazem snahy a tlaku shora a neodráží pravdivě skutečné nastavení evropských národů. Nikoho by nemělo překvapit, že státy v krizi ještě více než jindy reagovaly nikoliv podle budovatelských hesel, ale podle své přirozenosti – chovaly se takzvaně sobecky a postaraly se v první řadě o své vlastní zájmy a občany. A budme za to vděční.

Evropská komise se zmožila pouze na kritiku za uzavírání hranic, „řešení“ klimatické krize a posilování boje proti dezinformacím, což působí jako drahý pokus udržet svou existenci nikoliv napravením podstaty, ale pouhým potíráním nežádoucích názorů a případné nespokojenosti občanů.

A teď si dovoluji jednu hypotetickou otázku. Vzhledem k tomu, že Evropská unie usiluje o přebírání stále většího množství pravomocí (viz např. Evropská konference o budoucnosti unie, která byla naplánována na květen 2020 s cílem jednat o odstranění podmínky jednomyslnosti členských států z dalších oblastí, vytvoření nadnárodních kandidátek a posílení role Evropského parlamentu na úkor parlamentů národních), jak by se situace vyvinula v hypotetickém případě, kdy bychom poskočili dále v čase do doby, v níž by Evropská unie měla více pravomocí i v oblasti zdravotnictví a členské státy by již neměly možnost zavřít hranice o své vlastní vůli?

Ta otázka je velmi důležitá, protože ilustruje možný vývoj v mnoha jiných oblastech, v první řadě se nabízí třeba srovnání s přijímáním migrantů, ale představit si můžeme i jiná palčivá témata. Jde o ztrátu vlivu na to, co se s námi děje, což je patrné zejména v zásadních okamžicích. Nyní přichází chvíle, kdy opatření proti koronaviru považujeme za přehnaná a epidemii za překonanou. To však jednak nemusí být pravda a jednak nevíme, zda za tento stav nevzděčíme právě tomu, že při všech

nemalých pochybeních a chaotickém řízení naší vlády přeci jen převládly prvotně zdravé instinkty a karanténa plus všechna další opatření byla přijata včas.

V této a další době půjde samozřejmě o naše svobody a o to, aby opatření proti viru či ekonomické krizi nebyla zneužívána – ani naší vládou, ani Evropskou unií či kýmkoliv jiným. > Evropská unie bezesporu přijde se záchrannými balíčky, které budou v ekonomické krizi o to více lákat návratem ke starým dobrým časům. Ty se však pravděpodobně již nevrátí a finanční pomoc rozhodně nebude poskytována zadarmo, ačkoliv to tak bude prezentováno. Cenou může být a s velkou pravděpodobností bude naše svoboda. Máme tedy jedinečnou příležitost ukázat, zač nám stojí.

Pro ty, kteří se domnívají, že EU nás ochrání před Andrejem Babišem – Andrej Babiš sám je produktem Evropské unie. Jednak proto, že finančně vyrostl na dotacích a možnostech volného obchodu a jednak proto, že hlas mu dávají právě ti, kdo neživotaschopnost Evropské unie vnímají již dávno.

S Andrejem Babišem a zkorumpovanými politiky v našem státě bychom se v první řadě měli vyrovnat my sami, jinak jednu závislost nahradíme závislostí druhou. Zralost pro demokracii (či totalitu) si nosíme v sobě a jen my ji dokážeme postupně budovat a měnit. Jak na tom v tomto ohledu jsme, prozrazuje třeba naše schopnost tolerovat odlišné politické názory a spoluobčany, kteří je vyslovují.

Utlumení konzumu, které přinesla karanténa a které nastávající ekonomická krize nejspíš ještě nevyhnutelně prohloubí, bychom mohli vnímat i jako příležitost uvědomit si, bez čeho všeho se vlastně můžeme obejít, a co je pro nás zásadní. Možná bychom mohli zvážit, zda by se nevyplatilo vrátit se více k decentralizaci, soběstačnosti, obnovit zemědělskou a jinou výrobu, kterou jsme kdysi ochotně vyměnili za členství v Evropské unii a všechna lákadla konzumu, které nám západ nabízel, a kterých, poté, co jsme se jich nasytili, bychom se třeba alespoň částečně dokázali vzdát. Možná nás k tomu okolnosti tak jako tak dotlačí. Potom se možná i klimatické změny vyřeší samy od sebe, přirozeně, a nikoliv cestou nesmyslných, shora diktovaných pětiletých či jejich obdob. Spolupráce a obchodování s ostatními zeměmi je jistě nosnou myšlenkou, měla by se však rozvíjet postupně, přirozeně a bez tlaku shora, podle pravdivého řádu, ve formátu, v němž budou mít občané ještě možnost vývoj spoluplivňovat a nebýt jen otroky globálního systému.

Autor: Václav Prokůpek